വിലമതിക്കാനാകാത്തതാണ് സ്നേഹം.

സ്നേഹം പരിഷ്കർത്താവാകുന്നു. മനസ്സുകളെ മാറ്റിമറിക്കാൻ അതിന് സാധിക്കും. അവസ്ഥകളെ പരിവർത്തിപ്പിച്ചെടുക്കുന്നതിൽ സ്നേഹത്തിനുള്ള പങ്ക് വലുതാണ്.

മനുഷ്യസ്വഭാവങ്ങളിൽ ഏറെ പരിമളമുള്ളതാണ് സ്നേഹം. അതിന്റെ തിളക്കം ശക്തമായ ഇരുട്ടിനെപ്പോലും പ്രകാശമാക്കും.

പവിത്രവും സമഗ്രവും ഹൃദയാവർജകവുമാണ് സ്നേഹവികാരം. ആകർഷകവും മധുരവുമാണതിന്റെ സമീപനം. മനുഷ്യജീവിതത്തിൽ സ്നേഹത്തിന്റെയത്ര സ്വാധീനം ചെലുത്തുന്ന മറ്റൊരു വികാരവുമില്ല.

ഒഴുകുംതോറും ആഴവും പരപ്പും കൂടുന്നതാണ് സ്നേഹം. പിശുക്കുംതോറും വറ്റുന്നതാണത്. ഭാഷകൾക്കും ദേശങ്ങൾക്കും വർണ്ണങ്ങൾക്കും ജാതികൾക്കും അതീതമായി ഹൃദയങ്ങളെ കൂട്ടിയിണക്കുന്ന ശക്തമായ പാശമാണത്. അതുകൂടാതെ സാഹോദര്യവും ഐക്യവും പരസ്പര ബന്ധവും മൈത്രിയും നിലനിൽക്കില്ല.

അതിശക്തമാണ് സ്നേഹവികാരം. പരസ്പരം സ്നേഹിക്കുന്ന രണ്ടു പേർ അപരന്റെ താൽപര്യത്തിനായിരിക്കും ഏറെ പ്രാധാന്യം കൽപിക്കുക. പരസ്പര ക്ഷേമത്തിൽ തൽപരരായിരിക്കും. പരസ്പരം ആശ്രയവും അവലംബവുമായിരിക്കും. പരസ്പരം തിരുത്താനും ശരിയാക്കാനും അവർ ഉത്സുകരായിരിക്കും. അതിനാൽ നാം പറയാറുണ്ട്: ചങ്ങാതി നന്നായാൽ കണ്ണാടി വേണ്ട.''

പരസ്പരബന്ധങ്ങളാണ് ജീവിതത്തെ മുന്നോട്ട് കൊണ്ടുപോകുന്നത്. അവിടെ സ്നേഹമില്ലെങ്കിൽ ബന്ധം താറുമാറാകും.

സ്നേഹം കുടിയിരുത്തപ്പെടാത്ത മനസ്സുകൾ ഇല്ല. എല്ലാ ജീവികളുടെ മനസ്സിലും സ്നേഹമെന്ന വികാരം ദൈവം ഉറപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിന്റെ ബലത്തിലാണ് ഭൂമിയിലെ ജീവിതചക്രം മുന്നോട്ടു പോകുന്നത്.

ഹൃദ്യമായ സാന്നിധ്യങ്ങളാലാണ് സ്നേഹം വർധിക്കുന്നത്. കണ്ണുകളുടെ അകൽച്ച ക്രമേണ ഹൃദയങ്ങളുടെ അകൽച്ചക്കും കാരണമാകും.

ക്ഷമയും വിട്ടുവീഴ്ചയും പരസ്പര ആദരവുമില്ലാതെ സ്നേഹിക്കാൻ സാധിക്കുകയില്ല.

ആകർഷകവും മധുരവുമായ പദമാണ് സ്നേഹം. അതിന് മൂന്ന് തലങ്ങളാണുള്ളത്. ഒന്ന്, ഒരാൾ ഏറെ സ്നേഹിക്കേണ്ടത് ദൈവത്തെയാണ്. അവനാണ് സ്നേഹത്തിന്റെ നിറകുടം. അവന്റെ സ്നേഹത്തിന്റെ തണലിലാണ് പ്രപഞ്ചചരാചരങ്ങൾ നിലകൊള്ളുന്നത്. താൻ അനുഭവിക്കുന്ന ഓരോ വിഭവത്തിന്റെ പേരിലും ദൈവത്തെ സ്നേഹിക്കണം. അത് അവനുള്ള കൃതജ്ഞത. അല്ലാത്തവൻ ദൈവനിഷേധിയാണ്.

ദൈവവിശ്വാസവും അവനെ സ്നേഹിക്കലും പരസ്പരം ബന്ധപ്പെട്ട കാര്യമാണ്. അവയെ പരസ്പരം മാറ്റിനിറുത്താവതല്ല. ദൈവത്തെ സ്നേഹിക്കുകയും ദൈവത്തിനു വേണ്ടി സ്നേഹിക്കുകയും ചെയ്യുമ്പോഴാണ് സ്നേഹം പൂർണമാകുന്നത്.

സ്നേഹത്തിന്റെയും അനുസരണത്തിന്റെയും അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ളതാണ് ദൈവവുമായി മനുഷ്യനുള്ള ബന്ധം. സ്നേഹം അകലുന്നതോടെ അനുസരണത്തിന്റെ ഊഷ്മളതയും ഇല്ലാതാകുന്നു. ദൈവികചിന്ത പോലും ക്രമേണ കാലഹരണപ്പെടുന്നു. അത് പൈശാചിക വികാരമാണ്.

രണ്ട്, മനുഷ്യരെ സ്നേഹിക്കുക. പക്ഷേ, അത് ദൈവത്തിനു വേണ്ടിയാകുമ്പോഴാണ് ആ സ്നേഹം പൂർണവും അർഥവത്തുമാകുന്നത്. ദൈവികാനുസരണത്തിനും നന്മക്കും സഹകരിക്കുക എന്നതാണ് അതിന്റെ അടിസ്ഥാനം.

മൂക്കിൻ തുമ്പിൽ കോപവും സ്നേഹവും ഒരുമിച്ചു കൊണ്ടുനടക്കുന്നവരുണ്ട്. അത്തരക്കാരുടെ സ്നേഹത്തെ വിശ്വസിക്കാനാകില്ല. അവരുടെ കോപവും പെട്ടെന്നായിരിക്കും പ്രകടമാവുക എന്നതാണ് കാരണം. മനുഷ്യബന്ധങ്ങൾ പരസ്പര സ്നേഹത്തിൽ അധിഷ്ഠിതമായിരിക്കണം. ജീവിതകാലം മുഴുവൻ നിലനിൽക്കുന്നതാണ് ബന്ധങ്ങൾ. സ്നേഹത്തിന്റെ അഭാവത്തിലുള്ള ബന്ധങ്ങൾ പെട്ടെന്ന് അവസാനിക്കും. മനുഷ്യബന്ധങ്ങൾക്ക് അവധി നിശ്ചയിക്കാവതല്ല.

ഹൃദ്യവും എന്നെന്നും നിലനിൽക്കുന്നതുമായ ബന്ധങ്ങളാണ് ഒരാളുടെ സംസ്കാരവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്.

സ്നേഹമുള്ളവരുമായുള്ള സഹവാസത്തിനാണ് ജനം ഇഷ്ടപ്പെടുക. അവരെപ്പറ്റി പ്രവാചകൻ പറഞ്ഞതിങ്ങനെ: അവൻ സുഗന്ധ വിൽപനക്കാരനെപ്പോലെയാണ്. അവനിൽ നിന്ന് സുഗന്ധ ദ്രവ്യം ലഭിച്ചില്ലെങ്കിലും സുഗന്ധമെങ്കിലും കിട്ടും.

ആധുനിക ജീവിതക്രമത്തിൽ സ്നേഹത്തെക്കാളും ഗുണകാംക്ഷയെക്കാളും സ്വാർഥ മാണ് മുന്നിട്ടു നിൽക്കുന്നത്. ജീവിതസൗഖ്യവും ധനാർഥിയുമാണ് ജനത്തെ ഭരിക്കുന്ന വികാരം. ഈ വീക്ഷണത്തിലൂടെ ജനവുമായി ബന്ധപ്പെടാവതല്ല. കാരണം, അതിൽ സ്നേഹത്തിന് അൽപവും സ്വാധീനമുണ്ടാവുകയില്ല. അത്തരം ബന്ധങ്ങൾ കൃത്രിമവും താൽക്കാലികവും വൈകാരികവുമായി രിക്കും.

നന്മക്കു വേണ്ടി ജനത്തെ സ്നേഹിക്കുക. നന്മക്കു വേണ്ടി അവരെ വെറുക്കുക. പക്ഷേ, അതിന്റെ പിൻബലം ദൈവിക ചിന്തയായിരിക്കണം.

മൂന്ന്, പ്രപഞ്ചത്തെയും അതിലെ മുഴുവൻ ചരാചരങ്ങളെയും സ്നേഹിക്കുക. അതിലാണ് ജീവിതത്തിന്റെ സംതുലിതത്വം നിലനിൽക്കുന്നത്. മനുഷ്യരെപ്പോലെ പ്രകൃതിവസ്തുക്കളെ സ്നേഹിക്കാതിരുന്നാൽ മനുഷ്യജീവിതത്തെ പരിഗണിക്കാത്ത വിധത്തിലായിരിക്കും അവ യോടും സമീപിക്കുക. അതുമൂലമുള്ള ദുരന്തം നമുക്ക് ഏറെയാണിന്ന്.

സ്നേഹം ഒരു പ്രതിരോധമാണെന്ന് സൂചിപ്പിച്ചു. സ്നേഹം ശത്രുതക്ക് തകർക്കാ നാകാത്ത ഭിത്തിയാണ്. സ്നേഹമില്ലാത്ത ബന്ധങ്ങളെയാണ് ശത്രുത പെട്ടെന്ന് കീഴടക്കുക. പല മനുഷ്യരിലും രാജ്യാന്തര ബന്ധങ്ങളിലും ഇത്തരം രീതി കാണാം.

നന്മയെ സ്നേഹിക്കണം. അത് ഉദാത്ത വ്യക്തിത്വത്തിന്റെ ലക്ഷണമാണ്. നന്മയെ സ്നേ ഹിക്കാതെ ലോകത്തെയും മനുഷ്യരെയും സ്നേഹിക്കാൻ സാധിക്കുകയില്ല. സംസ്കര ണത്തിനുള്ള അടിസ്ഥാന ഉപാധി കൂടിയാണ് നന്മയോടുള്ള സ്നേഹം.

ജീവിത ഇടപാടുകളെയും സംസർഗത്തെയും സുന്ദരവും സുരക്ഷിതവുമാക്കുന്നത് സ്നേ ഹമാണ്. സ്നേഹമില്ലാതെ ജീവിതസുഖം അനുഭവിക്കാനാകില്ല. ദാരിദ്ര്യം കയറിക്കൂടുന്ന സ്ഥലത്ത് സ്നേഹം കുറയുമെന്നത് പഴഞ്ചൊല്ല്. പക്ഷേ, ധനമുണ്ടായിരിക്കെ, സ്നേഹമില്ലാ ത്തിടത്താണ് സമാധാനത്തിന്റെയും സൗഖ്യത്തിന്റെയും ദാരിദ്ര്യം ഏറെ അനുഭവപ്പെടുക.

അനുസരണത്തിനുള്ള ഉപാധി കൂടിയാണ് സ്നേഹം. സ്നേഹമില്ലാത്തേടത്ത് ധിക്കാരം പ്രവേശിക്കും. ദമ്പതികൾ തമ്മിലുള്ള സ്നേഹത്തിലാണ് കുടുംബത്തിന്റെ സമാധാനം. നേതാ ക്കളും അനുയായികളും തമ്മിലുള്ള സ്നേഹത്തിലാണ് പാർട്ടികളുടെ സുരക്ഷ. ഭരണ കൂടവും ഭരണീയരും തമ്മിലുള്ള സ്നേഹത്തിലാണ് രാജ്യസുരക്ഷ. രാജ്യത്തോടുള്ള സ്നേ ഹത്തിലാണ് രാജ്യനന്മക്ക് സ്ഥാനമുള്ളു. അല്ലാത്തവർക്ക് രാജ്യത്തിനും രാജ്യക്കാർക്കും നന്മ ചെയ്യാനാകില്ല.

ശക്തമായ ഔഷധമാണ് സ്നേഹം. വഴി തെറ്റിക്കപ്പെടുന്ന യുവത്വം ചെറുപ്പത്തിൽ അനുഭവിച്ച സ്നേഹമില്ലായ്മയുടെ അഭാവം കൂടിയാകാം. ശരിയായ തോതിൽ കുട്ടികൾക്ക് സ്നേഹം പകർന്നുകൊടുക്കുക. അവർ പിന്നീട് മാതാപിതാക്കൾക്ക് കൺകുളിർമയായി മാറും.

ദുരിതങ്ങളിൽനിന്നും ജീവിതപരാജയങ്ങളിൽനിന്നുമുള്ള മനുഷ്യവിമോചനമാണ് യഥാർഥ സ്നേഹത്തിന്റെ ഉന്നം.